

~~ДОБРОНО У НОВИ ИНВЕНТАР бр.~~
~~1 ЈАНУАРА 1942 ГОД.~~
~~Београд.~~

2137

ЗАКОН О ШТАМПИ

ОД 12 ЈАНУАРА 1904 ГОД.

СА ИЗМЕНАМА И ДОПУНАМА

ОД 9. ДЕЦЕМБРА 1904 ГОД.

ДРУГО ИЗДАЊЕ

БЕОГРАД

ШТАМПАНО У ДРЖАВНОЈ ШТАМПАРИЈИ КРАЉЕВИНЕ СРБИЈЕ

1912.

МИ
ПЛЕТАР I.
по милости Божјој и вољи народној
Краљ Србије

ПРОГЛАШАВАМО И ОБЈАВЉУЈЕМО СВИМА И СВАКОМЕ, ДА ЈЕ НА-
ФОДНА СКУПШТИНА, САЗВАНА У РЕДОВАН САЗИВ ЗА 1903. ГОДИНУ,
РЕШИЛА, И ДА СМО МИ ПОТВРДИЛИ И ПОТВРЂУЈЕМО:

ЗАКОН О ШТАМПИ^{*)}

ГЛАВА I.

Опште одредбе.

Члан 1.

Сваки Србин има право, да у границама за-
кона искаже своју мисао писмено, штампом и у
сликама (члан 22. Устава).

Члан 2.

Не може се установити ни цензура ни кауција
ни каква друга превентивна мера, која спречава
излазак, продају или растурање списа и новина
(члан 22. Устава).

Члан 3.

Штампа не може никад бити подвргнута ад-
министративним опоменама (члан 22. Устава).

^{*)} Оштампан у 59. Зборнику Закона и Уредаба стр. 20, а из-
мене и допуне у 59. Зборнику стр. 552.

4

Члан 4.

Штампарска радња као занатска подлежи прописима за индустриско - занатске радње, а књижарска радња подлежи одредбама трговачког законика.

Члан 5.

Под одредбе закона о штампи долази све оно, што се штампањем, или механичким или хемијским путем, као што је штампање, сликање и т. д., изради за умножавање и растурање.

Од овога се изузимају гласачке листе ако на њима ништа више нема сем имена кандидата, предлагача и представника; трговачки протоколи, формулари и остало, што је за трговачку радњу потребно; самртне објаве, позиви на разне забаве и зборове, ако на овим последњим неманичега више осим означења оних, који се позивају, дана, кад се позивају, места, где ће бити збор, и имена сазивача; и, на послетку, ствари, искључно за редакције намењене.

Члан 6.

На свакој штампаној, објављеној или механичким или хемијским путем за умножавање и растурање израђеној а већ разданој ствари, мора стајати место штампања, име и стан штампара (сликар, резача и т. д.). Ако је то књига или иначе штампана ствар која не долази у повремену штампу, а намењена је за растурање, онда мора стајати и име писца или издавача.

Издавач може бити сама штампарија.

Ко противно овоме учини, казниће се са 50 до 200 динара или затвором од 5 до 20 дана за сваки број, свеску, књигу, примерак и т. д.

Члан 7.

Штампар је дужан дати од сваког броја новина или повременог списка, кад се почне растурати или разаштиљати, по један примерак месној државној полицијској власти.

У исто време, а најдаље за пет дана од публикације, сваки је штампар, и приватан и државни, дужан дати на реверс за Народну Библиотеку управи Београда, односно месној државној полицијској власти, по три примерка од сваке штампане и одштампане ствари, осем оних поменутих у другом ставу члана 5. овог закона (члан 25. закона о Народној Библиотеци).

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 20 до 200 динара или затвором од 2 до 20 дана за сваки број, свеску, примерак и т. д.

Члан 8.

Све што је казано у претходном члану важи и за прештампавање.

ГЛАВА II.

Повремена штампа.

ОДЕЉАК I.

Издавање, уређивање и пријављивање.

Члан 9.

Сваки лист (новине) или сваки повремени спис мора имати одговорног уредника. Одговорни уредник мора бити српски грађанин, који ужива грађанска и политичка права (члан 22. Устава).

Ко издаје или штампа лист (новине) или повремени спис, а није испунио погодбе овога члана,

казниће се новчано од 300 до 1800 динара или затвором од 1 до 6 месеци.

Члан 10.

На сваком броју новина, или на свакој свесци повременог списка, мора бити наштампано име одговорног уредника, или његовог заступника, и власника у дну или у врху листа.

За сваки број или свеску, на којој ово не буде, биће кажњен штампар, ако је штампани предмет кажњиве садржине, од 50 до 600 динара или затвором од 5 дана до 2 месеца. Ако штампани предмет није кажњиве садржине штампар ће у овом случају бити кажњен затвором од 1 до 10 дана или новчано од 10 до 100 динара.

ОДЕЉАК II.

З а б р а н а .

Члан 11.

Новине и друге штампане ствари могу се забранити (узаптити) само ако садрже:

1. Увреду Краља или Краљевског дома;
2. Увреду кога страног владаоца или њиховог дома;
3. Позив грађана да устају на оружје (члан 22 Устава).

Власт, која је решила забрану, дужна је своје решење спровести надлежном првостепеном суду у року од 24 часа. Суд је дужан у року од 24 часа, од кад прими решење полицијске власти о забрани, решити има ли места забрани или нема и своје решење саопштити странама истога дана. У противном случају сматра се да је забрана дигнута. Дан кад суд не ради не рачуна се.

Противу судског решења о забрани може се жалити само тужени у року од 24 часа од пријема судског решења. Жалба се предаје суду који је о забрани решавао, и он је дужан истога дана спровести је Касационом суду, који за 24 часа од пријема ствар коначно расправља.

Судско решење, којим се забрана одобрава не може утицати на судску одлуку о постојању или непостојању дела, које се тек претресом и пресудама има да утврди.

Кад после извршене забране или Касациони суд поништи судско решење о забрани, или се претресом и судским пресудама утврди да кажњивих дела по овоме члану закона нема, забрана је тим самим дигнута, и узаптени списи враћају се писцу, односно уреднику или власнику, и растурање је допуштено. Исто тако забрана пада ако власт, која ју је решила, не спроведе своју тужбу суду у року од 5 дана, од кад је суд забрану одобрио.

Суд по службеној дужности извештава решењем пошту да је забрана дигнута.

Кад се забрањују штампани примерци, онда се забрањују и слова, плоче, форме, каменорези и т. д. Ако штампар захте, слова ће се растурити и плоче истрти. Ако се неокривљени делови могу одвојити (додаци броју новина, или свесци повременог списка, или табаци и листови књиге), онда се они неће забрањивати.

Примерке штампане ствари и остало, што се при забрани одузима, власт која је забрану извршила, дужна је, на случај поништења забране, одмах све потпуно и неповређено предати. Ако власт, која је забрану извршила, потпуно и неповређено не преда забрањене ствари, оштећени има право на накнаду штете по умерењу првостепеног суда.

Реверс о одузетим примерцима и штампаним стварима предаје власт штампару у тренутку вршења забране.

Члан 12.

Под Краљевским домом разумеју се: Краљица супруга, живи претци и потомци у правој линији, рођена браћа и њихова деца и неудате сестре Краља владаоца.

Члан 13.

Ко би узапићене штампане ствари намерно распостирао, биће кажњен са 200 до 1800 динара, или затвором од 20 дана до 6 месеци.

ОДЕЉАК III.

Исправке.

Члан 14.

Одговорни уредник дужан је примити у свој лист сваку исправку, коју му пошље власт или приватно или правно лице преко својих заступника, чије је име споменуто или о чијем је раду или поступцима у листу или повременом спису било речи. И власт и приватна и правна лица достављају уредништвима исправке непосредно или преко првостепеног суда онога места или округа где лист излази. Суд је дужан истога дана уредништу исправку послати.

Исправка мора бити уљудно написана, ограничити се на само исправљање нетачних навода и података и не сме садржавати ничега кажњивога. У противном случају уредник је није дужан штампати.

Да ли је уредник имао права не штампати исправку, цени суд по тужби дотичне власти или

приватнога или правнога лица. Према тој оцени суд или ослобођава од одговорности уредника, или досуђује накнадно штампање исправке како је послата или с потребним изменама, или изриче још и казну овим чланом предвиђену што уредник није то одмах учинио, ако нађе да је без основа није хтео штампати.

Пресуда првостепеног суда извршила је.

Исправка се мора штампати у првом броју од како је уредник прими, без икаквих додатака, мењања или уметака; а ако је редакција листа закључена већ оног дана, онда је мора штампати у првом броју по том.

Исправка може бити најдужа или стубац целога формата листа или два пут онолико, колики је био чланак који ју је изазвао.

О истој ствари уредник је дужан штампати само једну исправку, коју прво добије, кад се тиче државне власти.

Исправке се штампају на оном месту листа, на ком је био чланак или белешка, и онаквим словима, каквим је био штампан чланак или белешка.

Исправка се не може прекидати, — ако није прекидана ствар, која ју је изазвала. Право на штампање исправке застарева за 30 дана од дана, кад је објављен спис који ју је изазвао.

Ко учини противно одредбама овога члана, казниће се новчано од 300 до 600 динара, или затвором од 1 до 2 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Страни листови и повремени списи.

Члан 15.

Листовима или повременим списима, књигама, сликама и другим штампаним и објављеним

стварима, што на страни излазе, слободан је улазак у Србију.

Али, ако би који страни лист или повремени спис имао увредљивих напомена или обележака кажњивих по чл. 11. закона, или би писао противу интереса земље, Министарски Савет може му забранити улазак у земљу до две године.

Ову забрану објављује Министар председник у службеним Српским Човицама.

Уредништва домаћих листова и јавне библиотеке добивају свакад, па и у случају забране, све стране листове или повремене списе, књиге, слике итд. без цензуре; но свако прештампавање или оштампавање из страних листова или повремених списка или растурање одштампаних или објављених ствари са стране, подлеже одредбама овог закона, био лист или број листа, или примерак какве штампане ствари забрањен или не.

И појединци добивају чисто научне и књижевне часописе, научна и књижевна дела, која на страни излазе, слободно без цензуре.

Ко после објављене забране продаје или растура забрањене стране листове, књиге, слике итд. казниће се новчано од 900 до 1800 динара или затвором од 3 до 6 месеци.

ГЛАВА III.

Растурање, продавање и прилепљивање на зид.

Члан 16.

Новине, књиге, повремене списе, брошуре, цртеже, слике и т. д., које нису забрањене по овом закону, слободно је сваком растурати и продавати по јавним местима. За то није потребна пријава ни општинској ни државној власти.

Малолетници могу растурати новине, повремене списе и т. д. само ако их уредник пријави месној полицијској власти и на његову одговорност.

Члан 17.

У свакој општини општинска власт мора одредити место, где ће се стално прилепљивати службене обзнане.

Приватне обznане могу се лепити на свима јавним местима, осим места где се лепе службене обznане, осим зграда за богомољу и наставу, и осим оних јавних места, где је то изречно забрањено.

На приватним зградама не смеју се лепити никакве обznане без одобрења сопственика.

Члан 18.

Сваки онај, који би цепао, премазивао или ма на који начин чинио нечитким службене обznане на одређеним местима или бирачке прогласе, казниће се новчано од 50 до 300 динара или затвором од 5 до 30 дана.

Исто тако казниће се и онај, који би лепио обznане или прогласе на јавним местима или приватним зградама без допуштења за то, као и онај, који би цепао, премазивао или ма којим начином чинио нечитким приватне обznане, осим онога, на чијој су згради обznане прилепљене биле.

Ако који чиновник или у опште јавни службеник то учини, казниће се са 100—200 динара и затвором од 10—20 дана.

ГЛАВА IV.

Злочини и преступи штампом учињени.

ОДЕЉАК I.

Подстицање на злочин или преступ.

Члан 19.

Као саучесници једне радње, која се по кривичном закону сматра као злочин или преступ, узимају се сви они, који би ма којим начином обележеним у члану 5. овога закона, или продавањем или растурањем штампаних ствари, непосредно подстакли кога или које, да учини или учине злочин или преступ, па иза изазивања (проковације) дође одмах дело или покушај злочина, како је одређен и предвиђен у § 41. кривичног закона.

Саме пак учињене кривице казниће се по кривичном законику, ако нису нарочито овим законом предвиђене.

Члан 20.

Они, који би средствима побројаним у предходном члану, непосредно подстицали да се учине кривице убиства, пљачке или похаре, или каква кривица предвиђена параграфима: 83, 84, 85, 86, 87, 88, 89, 90, 91 и 91 а. кривичног закона па не дође дело ни покушај, — казне се затвором од 3 месеца до 2 године.

(Измена од 9—ХII—1904.).

Члан 21.

Свако подстицање, посредно или непосредно, учињено средствима побројаним у чл. 5. према лицима војеног реда, у намери, да се одврате од вршења војних дужности и послушности према законитим старешинама у свему оном, што они

наређују за вршење закона и законских правила војних, као и дражење противу поједињих официра или класа официрских, или сејање раздора или неповерења у војсци, казниће се затвором од 2 месеца до 1 године и новчано од 300 до 1000 динара.

ОДЕЉАК II.

Кривице противу државе, њених представника и интереса, и противу приватних лица.

Клевета и увреда.

Члан 22.

Клевета по овом закону постоји онда, кад се противу једне личности наводи какав неистинити факт или дело, којим се вређа њена част и худи њеном угледу. А увреда постоји онда, када се погрдним или непријатним изразима вређа част неке личности или правног лица (корпорације) а не наводи се противу ње никакав одређени факт.

Члан 23.

Клевета и увреда Краља, учињена једним од средстава побројаних у члану 5. овога закона и начином тамо казаним, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године.

Клевета и увреда члана или чланова Краљевског Дома, казниће се од 2 месеца до 2 године. Истом казном казниће се и увреда и клевета, нанесена Народној Скупштини.

Члан 24.

Клевета Краља, његових потомака, Краљевих родитеља, члanova Краљевог Дома и Народне Скупштине, не може се доказивати.

Члан 25.

Објављивање или прештампавање неистинитих или измишљених гласова, као и објављивање или прештампавање фалсификованих, неистинитих или неистинито некоме приписиваних докумената, казниће се новчано од 150 до 1500 динара, или затвором од 15 дана до 5 месеци, кад објављивање тих гласова или докумената наноси штету држави и њеним интересима, приватним лицима или јавним установама, или ремети јаван мир. Истинитост објављених гласова или дела може се доказивати.

Поднесен доказ ослобођава окривљенога само за доказано дело.

Члан 26.

Ко путем штампе јавно позива, или непосредно подстиче, на непокорност према законима, законим уредбама или законским наредбама власти, — казниће се затвором од 1 месеца до године дана.

(Измена од 9—XII—1904.)

Члан 27.

Критика уставних наређења и ма каквог другог закона не подлежи никаквој казни.

Члан 28.

Омаловажавање вере или морала, учињено једним од средстава и начином у члану 5. поменутим, казниће се затвором од 1 до 6 месеци или новчано од 300 до 1800 динара.

Иста казна примениће се и на продавање, растурање или излагање неморалних цртежа, гравира и слика.

Члан 29.

Клевета нанета једним од средстава побројаних у члану 5. судовима, војсци, јавним надлежствима, казниће се затвором од 1 до 18 месеци.

Истом ће се казном казнити клевета, нанета члановима Народне Скупштине, јавним службеницима, представницима власти, свештеницима и грађанпма који привремено врше какву службу јавну или испуњавају какву јавну дужност.

Члан 30.

Клевета, нанета приватним лицима, казниће се затвором од једног месеца до једне године дана и накнадом оклеветаноме пајмање 500 динара, ако суд по захтеву приватног тужиоца нађе да јој има места.

Члан 31.

Увреда нанета лицима побројаним у члану 29. казниће се од месеца дана до четири месеца затвора, или новчано од 300 до 1200 динара; а увреда, нанесена приватним лицима, казниће се затвором од 20 дана до три месеца, или новчано од 200 до 900 динара.

Члан 32.

Ако је увреди претходило изазивање или незаконо поступање, поступиће се по §§. 215. односно 104. д. казненог законика.

Члан 33.

Клевета или увреда, нанета умрлим лицима, казниће се по овом закону (чл. 29. и 30.) само онда, ако је учињена у намери да повреди част или нахуди угледу њихових живих наследника.

Наследници у сваком случају имају право на исправку по члану 14. овог закона.

Члан 34.

Истинитост наведеног факта може се доказивати у свима случајевима, осем кад се тај факт односи на породични живот приватних лица и јавних радника, или на приватан рад једних и других, ако такав рад нема везе са њиховом јавном радњом или јавним достојанством, или с предузећем индустријским, трговачким или финансијским, које се обраћа на јаван кредит.

Члан 35.

Ако се о делу, изнетом у клевети, већ повела кривична истрага, извиђање и суђење клевете, задржава се док о самом делу не би изашла извршена пресуда или решење.

Члан 36.

У случајевима, где је доказивање клевете допуштено, тужилац има право подносити противне доказе.

ОДЕЉАК III.

Кривице противу страних владалаца, њихових домова и дипломатских представника.

Члан 37.

Увреда према страном владаоцу, учињена једним од средстава побројаних у члану 5. овог закона, казниће се затвором од 1 до 6 месеци, ако се ова санкција даје нашем владаоцу у дотичној држави.

Члан 38.

Увреда страних посланика, пуномоћних министара, дипломатских агената или отправника послова, који су акредитовани при двору српског Краља, казниће се затвором од 1 до 4 месеца.

ОДЕЉАК IV.

Недопуштене публикације.

Члан 39.

Казниће се новчано од 200 до 1800 динара, или затвором од 20 дана до 6 месеци, ко штампа и објави:

1. тужбу или ма каква акта по кривичној парници, док се не прочитају на претресу;
2. извештај о кривици за клевету где доказивање није допуштено (члан 34. овога закона);
3. несвршена акта грађанских парница, без нарочитог допуштења суда;
4. саветовање поротних и осталих судова;
5. приватна писма и телеграфске депеше за које се нема одобрење од писца, ако по садржини својој нису јавног карактера.

Ако штампа и објави:

1. службену повериљиву преписку, ако по оцени суда има од тога какве штете по јавне интересе земље;
2. извештаје или саопштења о кретању војних трупа за време рата, ратне опасности или опште мобилизације, и о војним спремама, утврђењима и осталим средствима одбране и у мирно време;
3. дела из тачке а) и б) § 86. кривичног закона¹⁾; и

¹⁾ § 86. казненог законика изменjen је законом од 17. децембра 1910. г.

4. извештаје о тајним седницама или ма њаква саопштења из тајних седница Народне Скупштине, казниће се затвором од 3 месеца до 3 године.

ГЛАВА V.

Суђење и осуђивање.

ОДЕЉАК I.

Ко је одговоран за кривице штампом или противу одредаба овога закона учињене.

Члан 40.

За кривице учињене штампом против одредаба овога закона одговорни су:

1. писац, уредник, власник, штампар, сликар, резач, разносач или растуривач;

2. уредник је одговоран за све, што је без пуног потписа у листу изашло, као и онда, кад је потписник измишљена личност или је ван домаџаја српских власти;

3. кад се не зна за одговорног уредника, — штампар; кад се не зна штампар, онај, који растура, продаје, разноси, прилепљује.

За власника вреди одредба члана 41. овог закона.

Члан 41.

Власник је одговоран за све таксе и трошкове, као и накнаду штете, предвиђене чланом 30. овог закона, ако то писац или уредник нема од куд да плати или је у бегству.

Власник не може бити странка или удружење већ лице које мора бити српски поданик.

Ако би власник осуствовао дуже од 2 месеца мора имати заступника.

Члан 42.

Ако је случај члана 41. става првог, па власник не плати таксуз, трошкове или накнаду штете

на позив власти па за три дана, губи право на даље власништво листа или списка од дана истеклог рока, што ће се увек утврдити писмено. Ако и после тога издаје те или друге новине, или списе, сматраће се за бесправног власника и казнити од 1 до 6 месеци затвора за сваки број или свеску.

(Измена од 9—XII—1904).

ОДЕЉАК II.

ПОСТУПАК.

Члан 43.

Све кривице учињене штампом, или ма којим средствима из члана 5. а и кривице против одредаба овог закона, извиђају и суде судови као хитне ствари.

Свака тужба, било приватна било од државне власти, мора се узети у поступак најдаље петог дана од дана пријема у суду.

Истрага и суђење по штампарској кривици не може се ни у ком случају прекидати до коначне расправе њене сем случаја у чл. 35.

За радњу противну одредбама овога члана, и члановима овог закона односно рокова, биће кажњен председник суда, његов заменик, или дежурни судија или испедник судски новчано судским дисциплинским судом по закону о судијама (члан 25. и 28.)¹⁾

Члан 44.

Истрага и суђење почеће се водити:

1. Ако се тиче приватног лица, на тужбу тога лица, с обзиром на § 216. крив. закона;

¹⁾ Одговорност судија предвиђена је члановима 34—56. закона о судијама од 4. марта 1911. године.

2. ако се тиче Владаоца, Владарке, Наследника престола, Дома владаљачког, по одобрењу Министра унутрашњих дела, а на тужбу полицијске власти;

3. ако се тиче лица, која врше јавну службу и то у делу њихове службе, на тужбу полицијске власти, ако то захтева министар под којим су, или на тужбу интересованог лица;

4. ако се тиче Народне Скупштине, судова, војске, државних тела, какве признате корпорације, административне власти и т. д. — по захтеву Председника Скупштине, суда или тела, или старешине његовог, или Министра под којим стоји;

5. ако се тиче поротника, сведока или у опште грађанина, који привремено или стално врши какву јавну службу — по тужби њиховој;

6. ако се тиче страног владаоца или страног дипломатског агента, — по њиховој тужби, или по наредби Министра правде, кад то затраже од Министра спољних послова; и

7. у случајевима предвиђеним у тачци 2., 3., 4. и 6. овог члана (изузимајући корпорације) или ако су преступи учињени против формалних одредаба овог закона, — полицијска ће власт по дужности тужбу сама суду дати, или министарство унутрашњих дела известити, које ће по том тужбу суду дати.

Тужбу ће суду дати у окружним варошима, и Београду окружно начелство, односно управа, а у осталим местима дотична среска власт.

Члан 45.

Свака тужба мора навести од речи до речи оне изразе или цртеж, слику, медаљу и т. д. због којих се тужба подиже. Иначе се по тужби неће ништа радити.

Члан 46.

Кад суд прими овакву тужбу, истражник ће одмах позвати туженог позивом, у коме ће изреком поменути спис, лист, чланак, плакат, цртеж, гравиру, слику, медаљу, итд. због чега има да се саслуша, определиће природу кривице и навешће члан овог закона, по коме се та кривица казни; даље: одредиће дан и доба дана кад треба да предстане суду или чиновнику, који га је позвао.

Ако у позиву нису испуњене све ове формалности, онај који се зове не мора му следовати, назначивши у реверсу узрок недоласку.

У оним случајевима, кад се оштуковани позива за истрагу или претрес, па му је позив на време предат али он не дође, истрага или претрес неће се одлагати ако је ма и једном саслушаван, него ће се ствар иследити или пресудити и без његовог присуства по поднесеним доказима, само ће му суд по дужности одредити бранаоца, ако га он није раније сам именовао. Ако је, так, оштукованоме позив предат па он не дође, а није ни један пут саслушан, поступиће се по ставовима који за овим долазе.

Кад се оштуковани тек има позвати, било за истрагу било за претрес, па се крије, или побегне, или га у опште нема у месту борављења за три дана од дана судског позива, и то се констатује званичним извештајем судског позивара или надлежне полицијске власти, — онда ће га суд, одмах истог дана, позвати преко службених новина да предстане суду у одређено време ради онога због чега се зове.

Ако по томе позиву не дође одређеног дана, дело ће се иследити или пресудити и без његове претходне речи и присуства, само што ће му суд

за истрагу и претрес одредити брандиоца по службеној дужности.

На овај исти начин вршиће се и саопштење пресуда и решења судских; а извршиност пресуде рачуна се од дана кад је оглас у службеним новинама изашао, не рачунајући ту и сам дан огласа. Одлуке судске саопштаваје се у изводу.

Али, ако би се оптужени, после изречене пресуде, сам јавио и поднео доказе о томе, да је био у немогућности — без своје кривице — да предстане суду, — онда ће се наредити изнова ислеђење и суђење, без обзира на све изречену пресуду.

Окривљени може изјавити жалбу и незадовољство у законом року (чл. 53), и ако није присуствовао претресу и осуди, у ком случају не може се користити одредбом овог закона за ново суђење.

Све ово важи за позив власника и штампара.

(Измена од 9—XII—1904. год.)

Члан 47.

Ако је тужба због клевете, па оптужени хоће да докаже истинитост тврђења, онда је дужан за пет дана, у случајевима где може бити доказивања, по првом саслушању поднети истељнику написмено:

1. изразе окривљене, за које се оптужује, а истинитост којих хоће да докаже;

2. препис писмених доказа; и

3. име и презиме, занимање и стан сведока, који ће посведочити истинитост онога за шта се оптужује.

Ако се оптужени позива на сведоке који живе ван Србије, или живе у Србији али се за време истраге не би налазили у њој, онда се оставља слободној оцени суда да у извесним слу-

чајевима може одбити саслушање тих сведока. У таквом случају оптужени може сам од њих доказе или сведоукбе добављати и суду на време зарад одбране подносити.

Одлагање овога рока не може бити ни у ком случају.

Ако оптужени поднесе у одређеном року тражено писмено, истељник је дужан истога или најдаље другога дана саопштити га тужитељу. Тужитељ има право тражити од суда исто толики рок за поднашање противних доказа.

И тужитељ и оптужени имају право употребити на претресу и нове доказе.

Одлагање претреса може бити само онда, кад је одбрана по оцени суда била у немогућности доћи до доказа, који су по судској оцени од утицаја на исход суђења. Претрес се у овим случајевима може само један пут одложити, и то на најкраће нужно време.

(Измена од 9—XII—1904.)

Члан 48.

Где год је овим законом допуштено доказивање, оптужени има права користити се и оним доказима, чија је публикација забрањена. Суд је дужан, ако оптужени захтева, прибавити доказе службеним путем, ако би то суду било могућно, и ако сама одбрана ближе именује и одреди где су и какви су то докази, које оптужени није могао прибавити.

На суду и пред судом оптужени мора имати потпуну слободу одбране.

За сведоке, који не би били у Србији важи наређење става другог тачке треће члана 47. овог закона.

(Допуна од 9—XII—1904.)

Члан 49.

Ако тужени одриче на суду, да се окривљена штампана ствар тиче тужитеља, онда ће пред судом дати изјаву, да се штампана окривљена ствар ни у колико не односи на тужитеља, и ту ће изјаву дужан бити, ако захтева тужитељ, штампати на целу у првом броју свога листа. Но ако тужитељ и после изјаве туженога да се окривљена ствар не односи на њега, остане при тужби, онда ће суд претходно решити, односи ли се на тужиоца или не, па ће даље по закону поступити.

Ако уредник не штампа изјаву у првом броју свога листа, на захтев тужиоца, казниће се са 200 до 600 динара, или затвором од 20 дана до 2 месеца, а тужитељ има права изјаву, учињену пред судом од стране туженога, штампати сам.

Члан 50.

Кад решење о стављању под суд постане извршно, државни тужилац даће одмах суду тужбу, коју ће суд саопштити оптуженом, ако је у месту, првог дана, а у најкраћем року, ако је ван места, и од дана саопштења тужбе, најдаље за 10 дана претрес за суђење одредити, ако томе не стоји на путу судски одмор.

Ако се суди уреднику или писцу, на претрес се мора позвати и власник, да би своју реч у погледу на одбрану и он дао.

Члан 51.

Где год је у закону одређена најпре новчана казна па онда затвор, ту ће редовно суд осуђивати оптуженог на новчану казну, казавши у

пресуди са колико ће му се дана затвора ова казна заменити, при чему се дан затвора има рачунати са 10 динара.

Сваку новчану казну извршна власт мора за 30 дана наплатити, од дана пријема пресуде.

Члан 52.

При изрицању пресуде, ако има олакшавних околности, суд, за кривице штампарске и оне учињене противу одредаба овога закона, не може спуштати казну испод минимума.

Члан 53.

Противу решења и пресуде нижег суда, може се изјавити незадовољство или жалба вишем суду, за три дана по саопштењу пресуди.

Незадовољство или жалба, заједно са актима, спровешће се за 24 часа вишем суду који ће решити, као хитну ствар, за десет дана по пријему.

ОДЕЉАК III.

О поврату, стицају и застарелости.

Члан 54.

За поврат у злочинствима и преступима, који се казне по овоме закону, не вреде одредбе кривичног законика о увећању казне.

Члан 55.

На случај стицаја, по овом закону, не може бити казна строжа, но што је казна кривичним или овим законом за најтеже дело одређена.

Члан 56.

Кривице штампарске и оне учињене противу одредаба овога закона, застаревају за 6

месеца од дана кад су учињене, а извршење пресуде застарева за годину дана, од дана кад пресуда постане извршном.

За прекидање застарелости важе одредбе кривичног законика.

(Измена од 9—XII—1904).

Закључне одредбе.

Члан 57.

Новине и повремени списи не подлеже никаквим па ни огласним таксама.

Члан 58.

Одредбе кривичног законика у §§ 47 а), 70 а), 103., 104., 91. б), 91. в), 91. г), 207 т. 1., 207 б.), 209, први став § 212., § 213., 214., 218., 357. тач.: 2., 3., 4., § 358., 359. т. 3. и § 363. као и све друге законске одредбе, прописима овога закона противне, не вреде за кривице учињене штампом или другим средствима јавности, побројаним у члану 5. овога закона.

Овим се законом укида досадашњи закон о штампи од 31. марта 1891. године, враћен у живот уставом од 5. јуна 1903. године и одредбе закона о таксама, које су овоме закону противне.

Члан 59.

Овај закон ступа у живот од дана кад га Краљ потпише, а обавезну сплу добива кад се обнародује у Службеним Новинама.¹⁾

Препоручујемо свима Нашим Министрима, да овај закон обнародују, и о извршењу се његову,

¹⁾ Обнародован 13. Јануара 1904. г. у бр. 9. Српских Новина. Исто наређење важи за измене и допуне од 9. децембра 1904. год., које су обнародоване 10. децембра 1904. г. в. „Српске Новине“ од 10. децембра 1904. год. — бр. 269.

у колико се кога тиче, старају, властима пак заповедамо, да по њему поступају, а свима и свакоме да му се покоравају.

12. јануара 1904 год.
у Београду.

П Е Т А Р с. р.

(М. П.)

Видeo и ставио државни печат,

чвaр државног печата,

Заступник

Министра правде,

Министар

народне привреде,

Тод. Петковић с. р.

Председник
Министарског Савета,
генерал

Сава Грујић с. р.

Министар
иностраних дела

Андра Николић с. р.

Заступник
Министра финансија,

Председник

Министарског Савета,
генерал,

Сава Грујић с. р.

Министар
унутрашњих дела

Стој. М. Протић с. р.

Министар

просвете и црквених послова,
Љуб. Стојановић с. р.

Министар војни,
пешадијски шуковник,

Мил. Андријевић с. р.

Заступник
Министра правде,

Министар

народне привреде,

Тод. Петковић с. р.

Министар грађевина,

Влад. Тодоровић с. р.

Министар
народне привреде,

Тод. Петковић с. р.

Ове измене и допуне од 9. децембра 1904 г.
потписали су

Председник Министарског Савета Министар
Иностраних дела Ник. П. Пашић,

Министар грађевина П. Велимировић

Министар просвете и црквених послова Анд.
Николић

Министар војни, ћенерал Р. Путник

Министар финансија Др. Л. Пачу

Министар унутрашњих дела Стој. М. Протић

Министар правде Мих. П. Јовановић

Министар народне привреде Др. Свет. Радо-
вановић

Год. би
38 874